

	ECONOMIES' HORIZONS Економічні горизонти DOI: doi.org/10.31499/2616-5236 Homepage: http://eh.udpu.edu.ua		ISSN 2522-9273 (print) 2616-5236 (online)
---	--	---	--

UDC: 338.2

JEL Classification G10

DOI: [10.31499/2616-5236.1\(30\).2025.321284](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(30).2025.321284)

Yuliia Yarova, Vinnytsia Educational and Scientific Institute of Economics Western Ukrainian National University

Candidate of Economic Sciences, Teacher of the Department of Finance, Banking and Insurance

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

THE ESSENCE OF FINANCIAL PLANNING AT THE ENTERPRISE

Анотація: Ця наукова стаття присвячена визначенню сутності фінансового планування як ключового елементу управління підприємством. У статті розглянуто сутність фінансового планування на підприємстві. Проаналізовано та узагальнено визначення поняття «фінансове планування». Визначено основні аспекти фінансового планування.

Фінансове планування забезпечує підприємству наступні переваги: зниження ризику банкрутства, зростання фінансової стійкості, раціональне використання ресурсів, підвищення інвестиційної привабливості.

Abstract: This scientific article is devoted to defining the essence of financial planning as a key element of enterprise management. The article examines the essence of financial planning at the enterprise. The definition of the concept of «financial planning» is analyzed and summarized. The main aspects of financial planning are defined.

Financial planning provides the company with the following advantages: reducing the risk of bankruptcy, increasing financial stability, rational use of resources, increasing investment attractiveness. Financial planning is an important practice for businesses seeking to achieve sustainability and growth in an increasingly competitive environment. This involves a systematic approach to the management of the company's financial resources, guaranteeing the effective allocation of funds to achieve both short-term and long-term goals.

Financial planning is an integral aspect of enterprise management, it plays a key role in achieving business goals, reducing risks and ensuring long-term success. Understanding its importance and implementing key elements such as budgeting,

capital structure and cash flow management can help organizations navigate a complex business environment more effectively. As technology continues to evolve, the horizons of financial planning will expand, providing new tools and methodologies to improve the decision-making process. Therefore, it is important for enterprises that strive for sustainable development and growth to understand the essence of financial planning.

Effective financial planning also contributes to the development of management information systems that provide timely data on the financial status of the enterprise. Thanks to this, management can quickly respond to changes, analyze financial indicators and properly manage the implementation of financial plans. Increasing the transparency of financial processes helps build trust between all business stakeholders, including investors, suppliers and customers.

Keywords: financial planning, financial goal, financial stability, financial plan, budgeting, financial resources, control, regulation, enterprise

Ключові слова: фінансове планування, фінансова ціль, фінансова стійкість, фінансовий план, бюджетування, фінансові ресурси, контроль, регулювання, підприємство

Постановка завдання.

Важливість фінансового планування на підприємствах неможливо переоцінити, оскільки воно слугує дорожньою картою для досягнення бізнес-цілей. Фінансове планування охоплює низку компонентів, включаючи складання бюджету, прогнозування та розподіл ресурсів, які разом спрямовують організацію до її цілей. Крім того, фінансове планування відіграє вирішальну роль в управлінні ризиками, аналізуючи потенційні фінансові сценарії, компанії можуть виявити вразливі місця та розробити стратегії пом'якшення ризиків. Під час економічного спаду добре підготовлене підприємство може використовувати свій фінансовий план для прийняття обґрунтованих рішень щодо заходів щодо скорочення витрат, збереження грошового потоку та підтримки операційної стабільності.

Аналіз досліджень і публікацій. Вагомий внесок у

дослідження фінансового планування зробили такі зарубіжні та вітчизняні науковці як: Н.П. Андрущенко, О.І. Андрусь, І.О. Батрак, І.О. Башинська, М.М. Бердар, Н.В. Березова, О.Г. Біла, М.Д. Білик, І.А. Бланк, І.Г. Благун, А.В. Буряк, О.Д. Вовчак, В.М. Гриньова, К.О. Григоренко, І.В. Дем'яненко, Дж. Сігел, О.А. Єрмоленко, В.С. Загорський, С.В. Науменкова, С.В. Каламбет, У. Кінг, Р. Коуз, М. Маскон, Мец В.О., В.О. Коюда, Ю.О. Павлова, А.М. Поддєрьогін, Ю.С. Плюта, С.С. Сергеев, І.О. Тарасенко, А.І. Телишевська, І.Р. Чуй, В.М. Шелудько.

Формулювання мети статті.

Метою статті є визначення сутності та основних аспектів фінансового планування на підприємствах, а також обґрунтувати його значущість для досягнення ефективності діяльності.

Методологія дослідження.

Дослідження проводилося з

використанням таких методів дослідження, як метод наукових абстракцій, метод порівняння та економічного аналізу і синтезу.

Актуальність теми. У сучасних умовах, коли ринок стає все більш динамічним, важливість фінансового планування зростає, адже воно дозволяє не тільки реагувати на зміни, але й прогнозувати їх.

У ситуаціях, коли показники рентабельності знижуються, підприємства повинні надавати обґрунтування та розрахунки, посилюючи необхідність постійного фінансового контролю. Ефективне фінансове планування вимагає проактивного підходу до розподілу ресурсів, допомагаючи підприємствам мобілізувати кошти відповідно до їх встановлених фінансових стратегій. Із загостренням конкуренції та зростанням економічної невизначеності, необхідність раціонального фінансового планування стає все більш очевидною, слугуючи критичним інструментом для подолання викликів, сприяючи економічному зростанню та безпеці. Вирішуючи різноманітні фінансові проблеми та оптимізуючи рішення щодо планування, підприємства можуть значно підвищити свою стійкість і адаптивність у динамічному ринковому середовищі, що в кінцевому підсумку призведе до покращення продуктивності та стійкості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний стан економіки вимагає від підприємств ефективного управління

фінансовими ресурсами. Фінансове планування є одним із ключових інструментів, що забезпечують раціональне використання фінансів, адаптацію до змін зовнішнього середовища та досягнення стратегічних цілей. Успішне функціонування підприємства залежить від якості фінансового планування, що дозволяє знизити ризики та уникати фінансів.

Фінансове планування є ключовим елементом управління підприємством, що дозволяє забезпечити стабільність, ефективність та конкурентоспроможність бізнесу. Добре структурований фінансовий план не тільки окреслює конкретні цілі та засоби їх досягнення, але й забезпечує прогнозне зростання показників прибутковості, активів і власного капіталу порівняно з попередніми прогнозами.

Встановлення чітких фінансових цілей є фундаментальним аспектом фінансового планування для підприємств [8]. Коли організації визначають конкретні, вимірювані, досяжні, релевантні та обмежені в часі (SMART) фінансові цілі, вони створюють дорожню карту, яка спрямовує їхні фінансові рішення та оцінку ефективності.

Фінансова ціль – це будь-яка мрія, яку можна досягти за допомогою грошей. Правильне визначення фінансових цілей – це перший крок до створення та реалізації фінансового плану. При формулюванні фінансових цілей слід дотримуватися концепції SMART, відповідно до якої цілі повинні бути [4, с.42]:

- S – specific (конкретними)
- M – measurable (вимірюваними)
- A – achievable (досяжними)
- R – relevant (доцільними, відповідними Вашим цінностям)
- T – time-based (обмеженими в часі)

Ці цілі служать орієнтирами, за якими компанія може оцінити свій прогрес і за необхідності внести обґрунтовані корективи. Пов'язуючи фінансові цілі із загальними стратегічними цілями підприємства, підприємства можуть переконатися, що їхнє фінансове планування зосереджено не лише на миттєвих потребах, але й спрямоване на підтримку довгострокового зростання.

Фінансове планування є невід'ємним аспектом управління підприємством, який відіграє вирішальну роль у досягненні бізнес-цілей, зменшенні ризиків і сприянні довгостроковому успіху. Розуміючи його важливість і впроваджуючи ключові елементи, такі як бюджетування, структура капіталу та управління грошовими потоками, організації можуть більш ефективно орієнтуватися в складному бізнес-середовищі. Оскільки технології продовжують розвиватися, перспективи

фінансового планування будуть розширюватися, пропонуючи нові інструменти та методології, які можуть покращити процеси прийняття рішень. Таким чином, для підприємств, які прагнуть до сталого розвитку та зростання, важливим є сприйняття суті фінансового планування.

Зв'язок між фінансовим плануванням і прийняттям стратегічних рішень має вирішальне значення, оскільки обґрунтована фінансова інформація дає лідерам можливість робити обґрунтований вибір щодо інвестицій, розширення ринку та розподілу ресурсів. Заглядаючи вперед, майбутні тенденції у фінансовому плануванні, такі як інтеграція передових технологій, таких як штучний інтелект і аналіз даних, революціонізують підхід компаній до фінансового управління. Ці інновації обіцяють підвищити точність прогнозування та створити більш динамічні фінансові стратегії, що зрештою впливає на траєкторію успіху підприємств у ринковому середовищі, що постійно змінюється.

Існує велика кількість точок зору стосовно визначення сутності поняття «фінансового планування» (таблиця 1).

Таблиця 1

Сутність поняття «фінансового планування» *

Автор	Визначення
1	2
Бердар М.М.	Процес розробки системи фінансових планів і планових показників із забезпечення розвитку підприємства необхідними фінансовими ресурсами і підвищення ефективності його фінансової діяльності в майбутньому
Бланк І.А.	Процес розроблення системи фінансових планів і планових показників із забезпечення розвитку підприємства фінансовими ресурсами і підвищення ефективності його фінансової діяльності в плановому періоді
Біла О.Г.	Планування процесів формування, розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів на певний період, розробка фінансових планів.

Продовження Таблиці 1

Буряк А.В., Дем'яненко І.В.	Невід'ємна, але самостійна підсистема загальної системи інтегрованого планування на підприємстві. Включає аспекти перспективно-цільового характеру в складі стратегічного, поточного, оперативного фінансового планування, бізнес-планування та соціального планування
Гриньова В.М., Коюда В.О.	Складова управління фінансовими ресурсами, процес оцінювання потреб у коштах для забезпечення поточного виробництва й подальшого виробничого та соціального розвитку, а також визначення джерела покриття цих потреб
Загорський В.С.	Діяльність, яка пов'язана з управлінням фінансами; елемент фінансового механізму.
Ермоленко О.А., Григоренко К.О.	Один із альтернативних фінансових інструментів, що використовується підприємствами для налагодження фінансової діяльності та підвищення власної рентабельності та платоспроможності як одних із найбільш важливих показників міцного фінансового стану суб'єкта господарювання
Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д.	Процес визначення обсягу фінансових ресурсів за джерелами формування і напрямками їх цільового використання згідно з виробничими та маркетинговими показниками підприємства у плановому періоді
Плюта Ю.С.	Технологія планування, обліку та контролю за грошима і фінансовими результатами
Каламбет С.В., Павлова Ю.О.	Процес розробки на певний період системи фінансових планів, який полягає у планування усіх доходів та напрямків їх використання для забезпечення економічного розвитку підприємства
Телишевська Л.І., Андрущенко Н.П., Сергєєв С.С.	Є важливим елементом корпоративного планового процесу, до найбільш вагомих завдань якого відносяться такі як забезпечення оптимального вкладу фінансових планів у виконання корпоративних цілей; ясне формування припущень, на яких базуються прогнози; аналіз і уточнення фінансових наслідків прийняття пропозицій щодо прибутку, витрат, цін реалізації, обігу тощо
Шелудько В.М.	Процес розробки системи фінансових планів, що полягає у визначенні фінансових цілей, встановлення рівня відповідності цих цілей фінансовому стану підприємства і формування послідовності дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей

* Джерело: систематизовано автором на основі [1, с. 43; 2, с. 42; 3, с. 26; 4, с. 175; 5; 6, с. 56; 7, с. 352; 9, с. 159; 11, с. 232; 12, с. 354; 13, с. 23; 15, с. 72].

Отже, фінансове планування – це процес формування фінансових цілей підприємства, розробки стратегій їх досягнення та визначення ресурсів, необхідних для реалізації цих стратегій. Воно включає в себе аналіз фінансових даних, розробку бюджетів, а також оцінку ризиків.

Узагальнення понять фінансового планування дозволило визначити сутність фінансового планування. Вона полягає в систематичному прогнозуванні і забезпеченні фінансових потреб підприємства для досягнення його цілей. Основні аспекти визначення сутності фінансового планування подано на рис.1 [10].

Ефективне фінансове планування також сприяє розвитку системи управлінської інформації, що дозволяє своєчасно отримувати дані про фінансовий стан підприємства. Завдяки цьому, менеджери можуть своєчасно реагувати на зміни, проводити аналіз фінансових показників і забезпечувати належний контроль за виконанням фінансових планів. Підвищення прозорості фінансових процесів допомагає створити довіру між усіма учасниками бізнесу, включаючи інвесторів, постачальників та клієнтів.

Крім того, належна організація фінансового планування на підприємстві дозволяє адаптуватися

до нових технологій та інновацій. В умовах стрімких змін у бізнес-середовищі важливо не лише прогнозувати фінансові показники, а

й передбачати потреби в інвестуваннях у сучасні технології, що може суттєво підвищити конкурентоспроможність компанії.

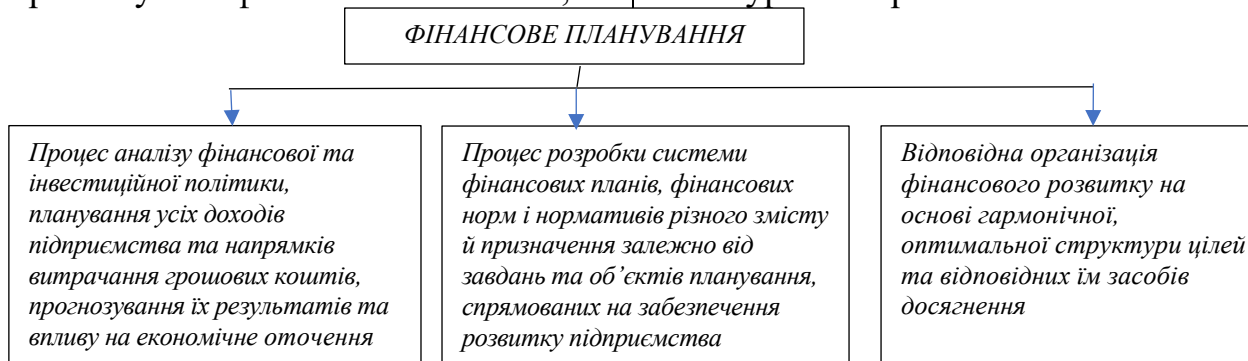

Рис. 1. Основні аспекти визначення сутності фінансового планування [10].

Основними аспектами фінансового планування є:

1. Визначення цілей та завдань. Фінансове планування починається з визначення стратегічних і тактичних цілей підприємства. Це можуть бути як короткострокові, так і довгострокові цілі, такі як збільшення прибутку, розширення ринку, інвестиції в нові технології або модернізація виробництв.

2. Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища. Для ефективного фінансового планування важливо враховувати як внутрішні, так і зовнішні фактори.

Внутрішній аналіз включає оцінку фінансового стану підприємства, його ресурсів, а зовнішній – чинники економічного, політичного та соціального середовища, що можуть вплинути на діяльність компанії.

3. Складання фінансових прогнозів. Фінансові прогнози базуються на аналізі даних минулого періоду, тенденцій ринку та сценарних умов. Вони включають прогноз доходів, витрат, прибутку,

грошових потоків і інших фінансових показників.

4. Розробка бюджетів. Бюджетування є важливим етапом у фінансовому плануванні. Це процес, в ході якого підприємство визначає свої фінансові ресурси, які будуть використані для досягнення визначених цілей. Бюджет може охоплювати різні аспекти діяльності компанії – від виробництва та збуту до адміністративних витрат.

5. Контроль та корегування. Фінансове планування не є статичним процесом. Після складання планів і бюджетів необхідно здійснювати контроль за їх виконанням. Аналіз відхилень між запланованими та фактичними показниками допомагає виявити слабкі місця в управлінні та вчасно вносити корективи.

Ключові елементи ефективного фінансового планування включають бюджетування та прогнозування, структуру капіталу та управління грошовими потоками. Бюджетування – це процес створення фінансового плану, який визначає очікувані надходження та

витрати на певний період, що дозволяє підприємствам стратегічно розподіляти ресурси. Крім того, розуміння структури капіталу та джерел фінансування має вирішальне значення для підтримки фінансового стану підприємств. Збалансована структура капіталу дозволяє фірмам оптимізувати вартість капіталу, мінімізуючи фінансовий ризик. Управління грошовими потоками та аналіз ліквідності є життєво важливими для того, щоб підприємство могло виконати свої короткострокові зобов'язання.

Регулярно відстежуючи прогнози грошових потоків, підприємство може уникнути дефіциту готівки, який може поставити під загрозу діяльність, як це видно у випадку багатьох стартапів, які зазнають краху через неадекватне управління грошовими потоками. Таким чином, ці елементи утворюють основу комплексної стратегії фінансового планування, яка дозволяє підприємствам процвітати.

Організація поточного фінансового планування на основі бюджетування обумовлює вирішення таких основних завдань: визначення об'єкта бюджетування; розробка системи бюджетів; визначення обсягу грошових коштів необхідних для забезпечення безперервної діяльності підприємства, розрахунок додаткового фінансування за рахунок зовнішніх і внутрішніх джерел; розрахунок відповідних бюджетних показників, їх уточнення та коригування; розрахунок фінансових показників діяльності підприємства та його підрозділів на

майбутній період [14, с. 10].

Таким чином, бюджет дозволяє чітко розподілити обов'язки між працівниками в процесі реалізації стратегії розвитку, бачити кінцеві результати роботи кожного працівника, залученого до діяльності, налагоджувати потік інформації, забезпечувати ефективну взаємодію всіх структурних підрозділів підприємства та впровадити систему стимулювання подальшого розвитку підприємства.

Висновки. Фінансове планування є невід'ємною складовою управлінського процесу на підприємстві, слугуючи основою для прийняття обґрунтованих рішень, забезпечення стійкості бізнесу та досягнення чітких фінансових цілей. Встановлюючи ці цілі, підприємства можуть ефективно спрямовувати свої ресурси, гарантуючи, що кожна інвестиція узгоджується з їх довгостроковим баченням. Воно забезпечує не тільки досягнення фінансових цілей, а й стійкість і розвиток бізнесу в умовах постійних змін. Важливою умовою успіху фінансового планування є його системність і інтеграція в загальну стратегію підприємства.

Крім того, надійне фінансове планування полегшує управління ризиками та стратегії пом'якшення, дозволяючи підприємствам орієнтуватися в невизначеності в сучасному динамічному ринковому середовищі; покращує процеси прийняття рішень, надаючи лідерам можливість розумно розподіляти ресурси та адаптуватися до мінливих обставин. Оскільки підприємства продовжують розвиватися, потреба в

комплексному фінансовому плануванні лише посилюватиметься, підкреслюючи його життєво важливу роль у стимулюванні сталого зростання та забезпеченні конкурентної переваги.

Таким чином, можна сказати, що сьогодні фінансове планування є одним з альтернативних фінансових інструментів, які використовуються

підприємствами для налагодження своєї фінансової діяльності та підвищення власної прибутковості і платоспроможності, а також є одним з найважливіших індикаторів стійкого фінансового стану суб'єкта господарювання. Приділяючи більше уваги до фінансового планування можна досягти фінансової стійкості підприємства.

References

- Berdar M.M. (2010). *Finansy pidpryiemstv. Navchalnyi posibnyk. K. : Tsentр uchbovoi literatury, 352 s.*
- Blank I.A. (2007). *Osnovy finansovogo menedzhmentu. K. : Elha; Nika Tsentр, T. 1, 624 s.*
- Bila O.H. (2005). *Finansove planuvannia i prohnouzuvannia. Navch. posib. dlia stud. vyshch. navch. zakl. L. : Kompakt-LV, 312 s.*
- Hrynova V.M., Koiuda V.O. (2004). *Finansy pidpryiemstv. K. : Znannia- Pres, 475 s.*
- Zahorskyi V.S, Vovchak O.D., Blahun I.H., Chui I.R. (2008). *Finansy. K. : Znannia, 247 s.*
- Poddierohin A.M., Bilyk M.D., Buriak L.D. (2006). *Finansy pidpryiemstva. K. : KNEU, 552 s.*
- Sheludko V.M. (2006). *Finansovyi menedzhment. K. : Znannia, 439 s.*
- Bashynska I.O. SMART-pidkhyd do vyznachennia tsilei smartyzatsii promyslovoho pidpryiemstva. *Ekonomika ta upravlinnia pidpryiemstvamy. S. 41-46. URL: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/30_69_5/30_69_5_1/10.pdf*
- Buriak A.V., Demianenko I.V. (2015). *Finansove planuvannia v systemi upravlinnia rozvytkom pidpryiemstva. Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. № 200(3). S. 155-160.*
- Velykyi Yu.M., Chvartatska O.V. *Teoretychni aspekty finansovoho planuvannia ta prohnouzuvannia na pidpryiemstvi. Elektronnyi zhurnal «Efektyvna ekonomika». URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/3.pdf*
- Yermolenko O.A., Hryhorenko K.O. (2015). *Finansove planuvannia v umovakh nevyznachenosti. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti. № 49. S. 230-232.*
- Pliuta Yu. S, Batrak I.O., Tarasenko I.O. (2014). *Finansove planuvannia na pidpryiemstvi ta napriamy yoho vdoskonalennia. Formuvannia rynkovykh vidnosyn. № 7 (158). S. 56-58.*
- Kalambet S.V., Pavlova Yu. O. *Sutnisna kharakterystyka finansovoho planuvannia na pidpryiemstvi. Ekonomika ta derzhava. № 11. S. 22-24. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2015/7.pdf*
- Naumenkova S. V. *Finansove planuvannia yak skladova systemy efektyvnoho upravlinnia finansamy aktsionernoho tovarystva / S. V. Naumenkova, O. I. Hlazun // Visnyk Ukrainskoi akademii bankivskoi spravy. S. 1-16. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/54700/5/Naumenkova_Finansove_planuvannia.pdf;jsessionid=15BF59174BB8F87C56CB27AB017CB09D*
- Telyshevska A.I., Andrushchenko N.P., Serheev S.S. *Finansove planuvannia yak peredumova finansovoi stabilnosti pidpryiemstva. Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky. S. 71-77. URL: https://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/articles/issue_17/LIDIA_I_TELYSHEVSKA_NATALIA_P_ANDRUSCHENKO_SERGEY_S_SERGEYEV/Financial_Planning_as_a_Prerequisite_for_Financial_Stability_.pdf*